3. Сосюра Володимир. Любіть Україну!: поезії / Володимир Сосюра. – К.: Знання, 2019. – 223 с.
4. Таємниці віків. Українські народні думи, легенди, перекази, пісні, казки…: навчальний посібник (серія «Шкільна бібліотека») / упоряд. О. Г. Мукомела. – К.: Грамота, 2001. – 511 с.
5. Українка Леся. Зібрання творів: у 12 т. / Леся Українка; АН УРСР; [редкол.: Є. С. Шабліовський (голова) та ін.]. – Київ: Наук. думка, 1975–1979. Т. 1: Поезії / [упоряд. та прим. Н. О. Вишневської; ред. тому А. А. Каспрук]. – 1975. – 446 с.
6. Шевченко Т. Г. Кобзар. Вперше зі щоденником автора / Тарас Григорович Шевченко; упоряд. та комент. С. А. Гальченка; передм. І. М. Дзюби. – Харків: Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2015. – 960 с.
7. Вірші про Україну [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://mala.storinka.org/вірші-про-україну

Тетяна Калініч

ВИХОВАННЯ КУЛЬТУРИ СПІЛКУВАННЯ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗАСОБАМИ КОМУНІКАТИВНОЇ ГРИ

Важливим показником загальної культури людини, її вихованості, моральності, внутрішньої й зовнішньої краси є *культура спілкування*. У культурі спілкування проявляється інтелект людини, її освіченість, культурність і ціннісні орієнтації, краса слова і духу як ознаки духовного багатства та неповторної людської сутності.

Особливої значущості сьогодні набуває необхідність виховання *культури спілкування* у дітей старшого дошкільного віку. Завдання з виховання культури спілкування у дітей дошкільного віку визначено у Базовому компоненті дошкільної освіти у декількох освітніх лініях. Так, у освітній лінії «Мовлення дитини» передбачено засвоєння дитиною «…мовних і немовних засобів з метою комунікації, спілкування в конкретних соціально-побутових ситуаціях, уміння орієнтуватися в ситуації спілкування, ініціативність спілкування, стриманість у спілкуванні; культура мовленнєвої комунікації» [3, с. 30], елементарних правил користування мовою у різних життєвих ситуаціях.

Сутність культури спілкування розкрито у працях О. Даниленко, К. Джеджери, І. Мачуської, В. Малахова; зміст і способи її формування у наукових доробках Л. Волченко, Г. Загадарчук, Г. Потиліко. Мовленнєва культура в системі культури особистості представлена у наукових дослідженнях А. Аніщук, М. Львова, Т. Ладиженської, Л. Мацько та ін. Формування комунікативних умінь особистості висвітлено у працях

М. Ісаєнко, І. Москаленко тощо.

Важливі аспекти особливостей спілкування дітей дошкільного віку містяться у працях М. Айзейбарт, Л. Артемової, З. Богуславської, О. Кульчицької, М. Лісіної, А. Рузської, О. Смирнової.Т. Пироженко та ін.

Як зазначає О. Дуброва, культура спілкування передбачає виконання дитиною норм і правил спілкування з дорослими та однолітками, заснованих на повазі та доброзичливості, певним ставленням, належним словниковим запасом, культурою мовленнєвої поведінки [4]. А. Аніщук під *культурою мовленнєвої поведінки* розуміє осмислення дитиною своїх експресивних проявів, їх критичну самооцінку і свідоме використання можливостей мови у спілкуванні [2].

Водночас, досліджуючи спілкування дітей дошкільного віку, Г. Смольникова зазначає, що у них дещо обмежені вербальні засоби, тому діти можуть відчувати певні труднощі в процесі мовленнєвої взаємодії. Їхні комунікативні дії з однолітками можуть вирізнятися несумісністю з усталеними нормами, переважанням індивідуальних дій, проявами сперечання, відстоюванням своїх вимог тощо [9].

Одним із ефективних засобів виховання культури спілкування старших дошкільників є *комунікативна гра.* Як зазначено у новому словнику методичних термінів, *комунікативна гра* -це вид навчальних завдань, основне призначення яких полягає в організації спілкування у процесі вирішення поставленого комунікативного завдання або проблеми, яка передбачає обмін інформацією у ході спільної мовленнєвої діяльності [1, с. 102].

Г. Лещенко зазначає, що у процесі комунікативної гри діти вчаться міжособистісному спілкуванню, обирати оптимальні мовні та позамовні засоби вирішення конфліктних ситуацій. У дитини формується здатність приймати і виконувати комунікативні рішення, співвідносити свої дії з діями інших [6].

Отже, комунікативна гра – це спільна діяльність дітей, спосіб самовираження, взаємного співробітництва, де партнери знаходяться в позиції «на рівних», намагаються враховувати особливості і інтереси один одного.

Розробкою комунікативних ігор займалися такі автори як, О. Хухлаєв, Є. Карпова, Н. Клюєва, Т. Піроженко та ін. За допомогою ігор, засвоюючи ефективні способи спілкування, дитина вчиться взаємодіяти з навколишнім світом і суспільством.

Методичні рекомендацій, що стосуються організації і проведення ігор на розвиток комунікативних навичок у дітей дошкільного віку висвітлені у науковому доробку Н. Клюєвої та Ю. Касаткіної. Вони застерігають педагогів не використовувати за один раз відразу декілька ігор, оскільки дитина швидко втомлюється, і на тлі цього може скластися негативне ставлення до гри. Не варто змушувати дитину гратися, коли

вона цього не хоче, адже корисними ігри та вправи будуть лише тоді, коли дитина захоче ними займатися [5, с. 29].

Ю. Полякевич і Г. Осініна пропонують використовувати ігрові комплексні заняття для розвитку спілкування і комунікативних навичок. Структура таких комплексних занять дозволяє педагогам гнучко і якісно використовувати методичні прийоми, ігрові форми і рекомендації в роботі з дітьми. Невимушеність спілкування в ігрових ситуаціях сприяє подоланню труднощів міжособистісної взаємодії і розвитку мовленнєвих навичок [7, с. 34].

Н. Сенченко, А. Панасюк стверджують, що в комунікативній грі створені умови для закріплення моральних норм, почуттів, якостей дітей. Використання комунікативних ігор сприяє розвитку навичок спілкування, комунікативних здібностей дітей і позитивно впливає на формування доброзичливих стосунків серед однолітків [8]. Оскільки в процесі ігрової діяльності дитина навчається проявляти повагу до іншого, уважно слухати співрозмовника, висловлювати своє ставлення до предмету розмови, орієнтуватися в ситуації спілкування. Розігрування комунікативних ситуацій сприяє засвоєнню уміння домовлятися, планувати спільні дії; завершувати спілкування, користуючись формулами мовленнєвого етикету.

Таким чином можна зробити висновок про те, що комунікативна гра є ефективним засобом виховання культури спілкування старших дошкільників.

Адже основним завданням таких ігор є розвиток комунікативних здібностей у дітей дошкільного віку, які є необхідними для конструктивної мовленнєвої взаємодії з дорослими і однолітками. Тому варто впроваджувати в педагогічну діяльність нові технології щодо організації комунікативних ігор, розробляти нові ігри, які сприятимуть підвищенню культури спілкування старших дошкільників.

Список використаних джерел

1. Азимов Э. Г. Новый словарь методических терминов и понятий (теория и практика обучения языкам) / Э. Азимов, А. Щукин. – М. : ИКАР, 2010. – 448 с.
2. Аніщук А. М. Педагогічні умови оптимізації процесу мовленнєвого самовираження дошкільників різної статі: дис. … канд. пед. наук: 13.00.08 – дошкільна педагогіка / Аніщук Антоніна Миколаївна. - Київ, 2009. - 259 с.
3. Базовий компонент дошкільної освіти України / авт. кол-в: Богуш А. М., Бєлєнька Г. В., та ін. – К.: Видавництво, 2012. – 26 с.
4. Дуброва, О. М. Формування основ культури спілкування у дітей 5–7 років в умовах навчально-виховного комплексу «дошкільний навчальний заклад – початкова школа»: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : 13.00.07 – теорія і методика

виховання / Дуброва Оксана Миколаївна ; Уманський держ. пед. ун-т ім. П. Тичини. – Умань, 2014. – 19 с.
5. Клюева Н. В. Учим детей общению. Характер, коммуникабельность. Популярное пособие для родителей и педагогов / Н. В. Клюева, Ю. В. Касаткина. – Яросл.: Академия развития, 1996. – 240 с.
6. Лещенко Г. П. Комунікативна гра як засіб формування комунікативної україномовної компетентності школярів / Наукові записки. Серія «Філологічна» / Лещенко Г. П., 2013. – Вип. 40. - С. 214-218.
7. Полякевич Ю. В. Формирование коммуникативных навыков у детей 3–7 лет: модели комплексных занятий / Ю. В. Полякевич, Г. Н. Осинина – Волгоград: Учитель, 2016. – 159 с.
8. Сенченко Н., Панасюк А. Экспериментальное исследование по формированию культуры поведения у детей старшего дошкольного возраста средствами коммуникативных игр / Н. А. Сенченко, А. А. Панасюк // Вопросы науки и образования. М., 2019. – № 4(49). - С. 83-88.
9. Смольникова Г. В. Особливості спілкування дошкільників з дорослими та дітьми / Г. В. Смольникова // Дошкільне виховання. – 2006. – № 11. - С. 14-15.

Аліна Калюженко

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ

На сучасному етапі розвитку державної молодіжної політики актуальним завданням дослідження визначається особлива увага до проблематики молодіжної політики як один з показників якості суспільства. Досвід останніх десятиліть переконливо доводить, що політичних і економічних успіхів досягають саме ті, держави, які приділяють підвищену увагу молоді та молодіжній політиці.

Молодь є важливою складовою сучасного українського суспільства, носієм інтелектуального потенціалу, визначальним фактором соціально-економічного прогресу. У перші роки незалежності України молодіжна політика стала одним з найважливіших напрямів діяльності органів державної влади [6].

Проте станом на сьогодні актуальним для дослідження залишаються теоретичні аспекти нормативно-правового регулювання державної молодіжної політики з метою удосконалення системи функціонування вітчизняної молодіжної політики, методів та інструментів її реалізації, приведення у відповідність до європейських стандартів, спрямування її на соціальне становлення та розвиток молоді в Україні.